

REMITIT

SENYOR DIRECTOR DE LA RENAIXENSA.

MOLT senyor nostre: Segons veyem en lo escrit publicat en la sua acreditada Revista, número 11, pág. 472, lo senyor Ubach y Vinyeta no quedá satisfet de las nostras leals explicacions en la entrevista que tinguerem á consecuencia de la intervenció de bons amichs comuns.

Lo senyor Ubach segueix, donchs, en la idea de donar al públich lo que no es, ni deu ser del públich, opinant en aixó lo mateix que nosaltres, differents amichs del senyor Ubach, que per mes que pretenga fernes apareixer en mal lloch, estem certs que no ho conseguirá pas, podent, per lo contrari, ferse la oració per passiva. Aixís es, que pot á plena voluntat lo senyor Ubach publicar á só de trompeta tot quant li sembla que puga denigrarnos; gracias á Deu, los nostres noms, ben coneguts en Barcelona puig tots hi tenim fá temps casa oberta, están á prova de certa classe de insinuacions. De bona gana nos inclinarém devant del senyor Ubach com á Mestre en Gay Saber; pero tractanse de mestratge de moralitat y de honor, nos permetrá que nos presentem devant de ell *ab lo cap dret y lo cor net*, com deyan los nostres pares. Lo senyor Ubach, no content de lo que estampa, encara nos amenassa ab revelacions ulteriors; pero, y sia dit sens vanitat, mes seríass amenassas han tingut que oír los infrascrits y sos paysans en general, y no han pas mort de espant. Donchs, endevant senyor Ubach,

Lo senyor Ubach presenta per ara, *en attendant mieux*, una declaració del nostre amich senyor Novas, junt ab la de altres artistas ab los cuales

ningun tracte habem tingut, manifestant que han cooperat á una estatueta que ells creyan destinada als Jochs Florals; pero nosaltres, may haber pensat en negar que haguessem encarregat la modelació de una estatueta al senyor Novas; si bé, considerant nosaltres que no habem de discutir aquí lo valor de la joya referida.

A la carta que també presenta lo senyor Ubach de dos suscritors al premi, podriam oposar nosaltres la declaració expressa de la inmensa majoria, de la quasi totalitat del suscritors, aprobat per complert la nostra conducta en tot aquest assunto; presindint també per ara de demostrar ab quan desagrado los mateixos suscriptoris han vist las miserables sospitas que se han fet circular sobre la nostra integritat respecte á la inversió de la cantitat recaudada. Pero nos havem proposat no ventilar en públich materias que, ho repetirem, no crehem hajan de ser publicament ventiladas; y no discutirem ni per demostrar de una manera matemàtica, com facilissimament podriam ferho ab la presentació de documents perfectament auténtichs, que eixas sospitas á que acabam de aludir son simplement injustas, per no servirnos de una calificació mes dura. Un dels punts mes capitals en aquet desagradable asumpto, es que los suscriptoris del premi, en la grandisima majoria, tornam á dirlo ben alt á pesar de la carta del senyor Ubach, estan satisfets dels seus comissionats de Barcelona; y naturalment, satisfets ells, satisfets nosaltres.

Bé sap Deu que si la joya de plata enviada als Jochs Florals no té tot lo valor artístich que nosaltres hauriam volgut, es per circumstancies independentes de la nostra voluntat; pero conste, perque aixís es la veritat, que jamay fou ni pogué ser la nostra intenció fer menyspreu dels Jochs Florals, institució que sempre nos ha merescut respecte, ni del Consistori, envers lo qual nos anima aqueix mateix sentiment, ni tampoch de la persona del senyor Ubach, y protestant aqui altament, desde ara per sempre, de tota suposició contraria.

En veritat, no semblaria sino que los comissionats del mal afortunat premi de Cerdanya son, als ulls del senyor Ubach, sers tan inferiors, ànimes tant vils, que cualsevol experiment degradant se pot fer en ells impunemente. Molt nos plauria trobar un poch mes de modestia, ó, si la paraula desagrada, un poch mes de magnanimitat en lo senyor Ubach respecte á nosaltres, ab tant major motiu, quan á pesar de son brillant ingeni, que Deu vulga conservali molt temps, no per aixó deixa de estar subjecta á errors de certa classe, com si fos un mortal ordinari y de poca cultura casi com nosaltres mateixos.

Dihem aixó perque en la famosa exhibició que de sa joya feu lo senyor Ubach en una tènda de la Rambla, exhibició que nosaltres no calificarem aquí per rasons de dignitat, tant poch ben inspirat estigué lo senyo,

Ubach, que crehent, sens dupte, posarnos á la burla pública y ab nosaltres, tal vegada, als suscriptors al premi, no vaya que qui en realitat s'hi posava era ell mateix, puig en lo petit escrit accompanyant á la joya, transformava en *viles* de la Cerdanya *pobles* com Alp, Osseja, Das, Bourgmadame y Ger (alguns de ells francesos) donantlos á tots la mateixa categoria de Puigcerdá; lo cual revela, ó una deplorable ignorancia de la geografia é historia de la Cerdanya, ó lo poch noble desitj, y aixó fora encara molt pitjor, de donar á entendre als qui no conejan aquell país, que en tantas vilas reunidas no han pogut recaudarse mes que vint duros, cantitat que, com despectivament, se designava en lo indicat escrit accompanyatori, quan sobran precedents de haberse ofert premis de Jochs Florals de molt menos cost, fins per las mes elevadas corporacions de aquest antich Principat. De tots modos, aqueixa transformació, en *viles*, de poblets, alguns ben petits per cert, que encara continua permetentse lo senyor Ubach al parlar en LA RENAIXENSA, sempre semblarà á quants conexian un poch la terra de Cerdanya una llicencia poética excesivament atrevida, cualsevol que sia la interpretació que se li vulga donar; y ja que en lo remitit que nos ocupa, se usa la paraula «*broma*,» sians permés manifestar que la dita llicencia es, en realitat, una broma magna, molt superior á la que se preseten que nosaltres hauriam fet y unicament igual á las que quasi semblaria que te per costum permétrese lo senyor Ubach.

Y encara lo senyor Ubach amenassa ab mes exhibicions de la joya que, quan no fos per altre cosa que per lo noble escut que porta, deuria respectarse un poch mes. Ja que parlam incidentalment de un escut, símbol de immaculada gloria, y que per lo tant deu ser sagrat per tot bon català, per aqueixa consideració, y absolutament per cap altre, ja que tant poch artística se troba la *Ceres* de plata que té lo senyor Ubach, si ell vol pot tornar desde luego als comissionats la ultrajada joya, en cambi de la qual se li donarà, en moneda sonant, lo seu import, ó sian los vint duros de la suscripció ab dos mes que costá de compra; y aixis podrà, si vol, ferne construir una altre que sia mes de son gust. Y si encara lo senyor Ubach volgués acudir á un tribunal de justicia contra nosaltres, estiga cert que li agrahiriam molt, puig á la hora present seria lo millor fabor que pogués dispensarnos. Mes direm; no seria impossible que en cas de no satisfet ell aquest nostre desitj, y que consideram mol legitim, prenguessem nosaltres una iniciativa, que al fi y al cap no es sino molt regular, tractan-se, com aqui se tracta, de una cuestió en la qual hi há un que preten que se li ha quitat, lo que era seu, afirmant nosaltres lo contrari. V

Fet y fet, com se diu vulgarment; ben considerat tot, serà donchs lo mes lògich anar allí ahont *suum cuique tribuitur*; tant mes, quan ja que lo senyor Ubach usa la paraula *fanch*, paraula lletja, nos sembla que en re-

litat aqueixa cuestió va anant per lo camí del fanch, del qual evidentment convé apartarla.

Nos apar, donchs, que lo millor serà, en definitiva, anar del fanch, al pretori, què es lloch decent, ahont lo senyor Ubach podrà repetir, si aixis li plau, que nosaltres som homens de engany, y nosaltres contestarém ab tanta amplitud com sia necessari.

Si sols se tractés de la honra nostra, sempre estam disposats á entregar-la á tots los vents de la publicitat; pero á mes de la nostra, hi ha altres honoras que no poden ni deuen ser olvidadas, essent aquest lo principal motiu que, segons habem indicat mes amunt, fa també considerar funesta á bons amichs del senyor Ubach una polémica pública entre ell y nosaltres sobre la seu joya dels Jochs Florals. Per altre part, fer polémica periodistica, no es pas lo nostre ofici: anant ahont acabám de dir, ahont sembla que la necessitat nos porta, podrem entregarnos tots mes librement á las nostras ocupacions ordinarias, mentres lo nostre representant probará:

Que per declaració de pérts buscats per lo mateix senyor Ubach, la joya enviada als Jochs Florals equival realment, al producto íntegro de la suscripció feta entre una centena de habitants de algunes poblacions de la Cerdanya.

Que encara la dita joya sobrepuja en cost á la cantitat rebuda del nostre país;

Que la altre joya modelada per lo senyor Novas, no es producto de ninguna suscripció oberta pera costejar un premi de Jochs Florals, equivocantse completament qui cregué lo contrari;

Que la referida joya del senyor Novas no significa mes que un testimoni de agrahiment á un dels mes nobles fills de Puigcerdá, no per cap poesía enviada als jochs Florals de aquest any, sino per poesías catalanas molt anteriors, sobre cosas y fets de la Cerdanya, y encara per altres mèrits;

Que, moralment y civicament parlant, cada hu de nosaltres val, per lo menos, tant com lo senyor Ubach y Vinyeta.

Que desde la entrevista tinguda ab nosaltres, ni dret té lo senyor Ubach á queixarse, respecte al valor artistich de la sua *Céres* de plata.

Probarém, finalment, que si per motius que no seria impossible fossen menos inpenetrables de lo que pot tal vegada figurarse lo senyor Ubach, se hagués proposat sistemàticament la irrisió dels infrascrits en particular y dels cerdans en general, hauria en aquet cas entrat dit senyor en mala via.

Y quan haurém probat tot això, que tot això probarém, si Deu vol, y encara alguna cosa mes, á las horas podrem fer lo que no fora are per

nosaltres decorós; podrem fins oferir al senyor Ubach, com á particular, pero may com á comissionat, ab plena espontaneitat y lo mes decenment que sapiam, una joya igual á la joya tant disputada; á fi de manifestarli que no li tenim la menor animositat.

Es lo que per ara han cregut convenient, senyor Director, contestar al escrit del senyor Ubach y Vinyeta donat á llum en LA RENAIKENSA, los seus servidors Q. B. S. M.—SALVADOR BARNOLA.—PERE COMAS.—FRANCISCO FABRA.—EVARISTO BERGASSE.—FRANCISCO GELBERT.

Barcelona, Setembre 1876.

TEATRE CATALÁ

No sembla sino que la nostra escena cansada ja de anar pe'l pedregal , vulga cercar en noves corrents una vida mes sanitosa , y tracte de ficarse de plé a plé á un dels gèneros que mes crit han donat als autors y literatures dramàtiques; lo gènero històrich.

Allá pe 'ls últims de la darrera temporada teatral , y ara al comensarse la present, dues obres d' aquest gènero s' han estrenades y representades; y si be aixó res implicaria dit enlayre enlayre y ab senzillesa , puig no es la primera ni la segona vegada , ni molt me nos que aixó succeheix en la escena catalana, se fa notabilíssim si s' considera que son abdues de un mateix autor ; que es aquest , vulgas que no , lo de mes empresa de tots los del teatre catalá ; lo qui ha fet, si no creat , lo públich entussiasta , (entussiasta mes que altra cosa); y 'l qui per ses obres al devant d' aquest , ha regulat la alta ó la baixa de nostra importancia literaria , en la part representativament dramática.

En *Lo Plor de la Madrastra* de primer y ara derrerament en *Los Segadors* drames tots dos inspirats en la historia y en la historia pàtria , s' hi nota una tendencia reformadora en lo tirat de nostra escena; y com aixó cabalment consona ab idees intimament nostres y pensaments repetidament expressats per nosaltres , no es molt que 'ns alegram y que donguem aplaudiments de cor per sa intenció á son distingit autor lo mestre en gay saber D. Frederich Soler.

Lo drama històrich en la literatura es sense dupte un dels medis mes hábils pera la educació virilment ciutadana dels pobles; y mes per aquells qui ostentan una genealogia esplendentment gloriosa; y mes , molt mes encara , per aquells que com lo nostre se troban en la renaixensa de sa vida patrial, despres del son de mes d' un segle, y ab l' esment quasi esborrat de sos avis y besavis y de llurs costums y quefers y llibertats é independencia.

Ab l' acció dramática , ab los quadros plasticament vivents de un fet gloriós ó gran de la historia de son pays , hi sent tot ciutadá de bona mena quelcom de sa fesomia espiritualment íntima , hi veu ratlles saceres de son carácter , hi gosa vaguetats sublimes de la seuá anima ; y al oure ressenyar una gesta dels prohoms que mes venera , s' aixeca sobre sí meteix y 's considera y 's te en mes que avans, y sent mes amor per sos conciutadans y es com un nou baptisme que 'l fa entrar cada vegada mes en la fraternal comunió de son poble.

En un drama de costums, un hi veu marcadament la seuá individualitat , ab sa tendencia y carácter d' organisació social y l' efecte inmediat es la concentració del esperit , sota les ales de la reflexió; en lo drama històrich pe'l contrari es la expansió de l' anima l' efecte principal y tot hábil autor dramàtic atrau y subjuga al públich fins á arrebatarlo , ja ab la raconta de un fet , ja ab una frase esplendidament patriótica , ja ab una sonora tirada de versos en exaltació de la pau , ó la llar , ó la familia.

Mes si mirat aixis te'l drama historich condicions altament favorables al poeta , també per al devant de la crítica deu ostentar condicions tals y tantíssimes molt capasses d' espantar l' autor novell y fins d' aturrollar lo mes expert. Fer una obra dramàticament històrica sense que en tota ella hi palpita fidelment l' esperit de l' epoca ; sensa que 'ls personatges giren y viscan en l' esfera de son carácter secularment sancionat ; sense que en los sentiments , idees é instins , s' hi note 'l tirat de sa civilisació; sense que 'l públich haja d' anar retrospectivament á recordar lo perqué de lo que 'l conmou; no es lograr res. Un autor haurá fet aplaudirse ab tirades mes ó menos boniques de versos ; haurá treballat escenes mes ó menos acabades ; haurá escrit una obra mes ó menos polida de forma; empero may haurá fet un drama històrich y lo mes que haurá lograt

será ferho semblar de lluny, com aquelles vistoses corasses de cartró (simulant ferro) que avuy s' usan en la escena.

Tantes dificultats no poden quedar resoltes de una vegada , aixis es que en los drames del senyor Soler no anavam á cercar la resolució perfecta d' aquests grandíssimes problems , pero la veritat sia dita que 'ns creyam trobarhi quelcom mes de intuició històrica , de certitud de fets y de caràcters y bon xich menos de anacronismes.

Si en *Lo plor de la Madrastra* llevam la idea psicològica , falsament arrebatadora, pero grandissimament dramàtica , que empeny y aixeca la reyna Joana fins al deliri per amor á son fill , poca cosa de notable 'ns quedaria en lo drama com no sian algunes notes de l' arpa de la tendríssima Rosa , mística viola posada entre 'ls escardots y gatoses que similan formar la Cort del rey en Joan II. Empero tot y aixís , tot y que l' idea tonamental de la obra sia admirablement dramàtica ? qui hi veu en ella lo drama històrich? ¿ahont es l' esperit de l' època ? ¿ahont l' espantable prudència de Joana Enriquez? ¿ahont lo tacte y l' talent polítich y la forsa de voluntat de son espós , que ab tot y ses malifetes , avuy l' historia l' anomena 'l Gran?

Y l' obra es prestava , lo motiu era habilissimament escullit ; Catalunya en tal època 's revolvava sentint per primera vegada la dominació de una dinastía estranya y estrangera ; per un cantó los nobles rebel-lats , per altre los cortesans envilitx y per tot arreu lo poble enverinat per la pérdua dolorosa del mes anyorat dels prínceps; en lo centre del quadro, dos reys, dues figures colossals, originals; espléndidas y fortament dramàtiques y tot aixó coronat per una novolada fosca que venint de ponent , feya pressentir al poble la pérdua de sa inmaculada independència.

¿ Qui nota res d' aixó en lo drama del senyor Soler ? ¿ Qui veu los reys fugitius , la terra en banderies , l' estranger petjant la terra pàtria , los nobles duptosos entre sos reys y son poble ? Ningú , ningú mes que no sia en fredíssimes relacions incidentals.

Y aquí devem dir que no mirariam l' obra ab un criteri tant relativament històrich, si ella en sí no s' ho aportás ; empero si en tremem de ella lo aparatos de sos ribets històrichs ¿ l' admeterà la filosofia ? ¿ pot considerarse mes que en una reina y de son temps y son caràcter l' esfera de acció en que 's desarolla la figura

de la reyna Joana? Lo fonament , l' idea generadora de l' obra nos porta á haverla de considerar ab aquest criteri relatiu , sinó lo sentim ent que l' engendra , aufegat com fora per no tenir esfera de acció en la realitat, desde un principi derrocaria l' obra.

Avuy per avuy les condicions del autor dramàtic son cambiades pe 'ls grans estudis fets en historia, y ni al meteix Schiller se li passarian certes errades de una de ses obres colosals , en la caracte-risació y veritat històrica de sos personatges ; y Schiller escrigué de personatges per ell estranys y ademés vigorisats é idealisats per la llegenda , mentres lo senyor Soler escriu de personatges de sa terra y no idealisats pe 'l temps sino trasportats ab vèritat de l' un segle al altre y fidelment fins als nostres dies.

Y tractant d' aquest assumpto havem de confessar que la falta de veritat esperit y certitud històrica se fa mes notable en la derrera de ses obres *Los Segadors*. Allí hi ha ademés l' amalgamament de dues époques distintes en una sola y reduhida acció ; allí hi ha la aliació de personatges que visqueren la vida pública , avuy històrica , l' un al comensar lo segle 17, los altres á mitjans de ell; allí veyem segadors en la diada de Corpus de l' any 1640 menats pe 'l bandoler Pere Rocha Guinart, de qui parla ja Cervantes avans del 1614, de qui Melo al cercar los orígens y causes de la guerra que historiá , ne parla com de molt antich reduhit al rey Catòlich, en fi de qui se sab que en 1611 , se presentá á indult y fou desterrat á Nàpols y allí li fou dada una capilany de campanya.

Y una vegada' aixó dit , una vegada expressat l' anacronisme de la forma constitutiva de *Los Segadors*, ¿qué queda en l' obra, de caràcter, de esperit, de intuició històrica? ¿Será l' escena de mercaders de Barcelona, qual conversa mes sembla propia de botiguers del carrer de Baix en dies de bullanga dels nostres temps, que no pas dels ardents ciutadans de aquella època , patrioticament revolucionaria quan no separatista ? ¿ Será pot ser la descriptiva y pintoresca relació de la professió y dia del Corpus, que te mes tirat de la que avuy se veu que no pas de la que en lo segle disset guaytávanse religiosament y embadalits los nostres avis?

Y no's crega pas que nosaltres pretengam fer del poeta dramàtic un esclau de l' historia ; aixó may, perque á les hores mancaria á les obres idealisació y resultarian tan fredes y encarcaradament mo-

nótones com una crónica rimada; no, nosaltres comprenem y desitjem l' idealisació y admitem certes llibertats en los drames, com per exemple en *Los Segadors* lo trobo del relotje que fou portat pe 'l poble á l' inquisició y que si be passá la escena á casa 'l Marqués de Vilafranca, lo senyor Soler la traslada al palau del Virrey Comte de Santa Coloma; y som d' aquesta idealisació tant partidaris que ni un mot se 'ns escaparà de censura per *Lo plor de la Madrastra* quan lo senyor Soler fa adelantar un quan temps lo recobro de la vista al rey Joan. Quan la reyna morí creyem que D. Joan II era cego encara, mes ¿qué hi fa? si idealisant aquest detall se logra obtenir un espléndit final de tres acte que honra al autor y á la literatura.

Mes si per aixó passem pe 'l logro de la bellesa artística ¿com passar, per exemple, que la reyna Joana, á qui ningú ha acusat que s'apiguem ab fonament y probes, de la mort del Príncep de Viana, sia presentada en la escena com una criminal vulgar, enredada ab assasins, alsant l'eyna de mort en sa propia cambra real, de nit y sobre una dormida donzella, y fentla arribar fins á ser la envenenadora de son propi espós, l'espós que li ha dat poder y que era son amor, sa gloria, lo pare de son fill tan adorat? ¿Com passar tampoch que la meteixa reyna Joana, en lo fons de una copa que ha omplerta de matzines, hi veje ensomiada, un mon nou, la Amèrica verge, que tants anys havia de trigar encara Colombo á descobrirla per una pura casualitat ó voluntat divina, quan anava á cercar la derrota de les Judies? En aixó ens es impossible convenirhi, y per mes que se 'ns diga que estém crossos al analisar una obra dramática ab un criteri tant escrupulosament historich, creyem cumplir com nos cal per als fets ulteriors, perque 'ns ho dicta la conciencia del nostre moviment literari tant escencialment retrospectiu, y perque 'ns hi obliga la importancia de que han anat revestides les obres, la consideració que 'ns mereix lo seu autor y mes que tot la que debem al públich.

A la alsaria y consideració, que ha arribat D. Frederich Soler, com á autor dramàtic, no li pot plaure mica que dues de ses obres presentades ab mes importància li sian alabades per escenes soltes, per altesa de parlaments, per algun que altre caràcter sostingut y per certs efectes dramàtics notables; no, no devia esser aixó lo que 's proposava lo senyor Soler; y si ho era, no era digne de ell.

Quin dupte hi ha que en *Lo plor de la Madrastra* y en *Los Segadors*, s' hi troban motius, y no pochs, d' alabansa per al autor dramàtic? Pero l' obra en conjunt, l' obra que pertany á l' art per sa totalitat , per lo fons y forma y esperit que l' ha dictada , no arriva de molt á lo que de ell debiam prometrens y que ab tot y alxó no debem menos que prometrens encara.

R.

NOVAS

ESTÁ à punt de sortir la traducció del llibre del poeta holandès Joan Segon titolat *Los petons*. La traducció es en vers català y feta per dos dels mes joves y coneguts dels nostres poetas.

Lo monument fúnebre á la memoria de Clavé termina per lo busto del inmortal cantor, degut al sisell del célebre escultor senyor Foixá que ab sa mestría sembla talment haber fet reviure l' ilustre finat.

Era notabilísim l' *Eco de Euterpe* que ab motiu de la translació de las cendras de 'n Clavé 's publicá. Contenia una sentida corona poética deguda als Srs. Mestres, Vidal y Valenciano, Tomás Salvany, Martí y Franch, Angelon, Roca y Roca, Ortiz y Tejada, Riera y Bertran, Coca, Bartrina, Ubach, Briz, Carcassona, Guimerá, Molas, Reventós, Torres y Reyetó y Roure.

Mujeres sábias y mujeres estudiosas es lo título d' una de las interessants publicacions del célebre Bisbe d' Orleans Mgr. Dupanloup, fogosa alegació en defensa de la cultura intelectual de las donas á qui va especialment dirigida.

A la vista tenim la segona edició de la acertada traducció que ha fet d' aquella obreta la escriptora madrilenya que firma ab lo pseudònim de María de la Peña. La recomanem als nostres lectors y especialment á las nostras lectoras.

Está en venda, al módich preu d' una pesseta, en la llibrería de Bastinos.

Hem rebut també, y dem las gracies al autor, lo discurs pronunciat per lo catedràtic de Geografia de la Universitat de Barcelona, Dr. D. Gayetá Vidal y Valenciano, en l' acte d' apertura del present curs. Son tema es: *Concepte, estensio y relacions de la Geografia com á preliminar á la Cosmografia é introducció al estudi de la Historia*. Es un travall ben pensat y ben escrit que honra al talent del autor y á la respectabilitat del Claustre universitari que 'l conta com á un de sos mes distingits membres.

Lo cronista de Tortosa D. Eduard de Arévalo ha donat fí á un *Recuerdo histórico* de aquella localitat, ab lo títol de *Carbons y Garidells* que 's refereix á dos célebres bandos que existiren en aquella Ciutat en lo temps de D. Jaume I.

La Iltre. Obra de Santa María del Mar ha encarregat al acreditat artista Sr. Planella la restauració dels cuadros de Viladomat que 's veneran en lo transcor de dita Iglesia. Està ja llest lo que representa lo carrer d' Amargura y que han costejat las revededoras del Born donant ab aixó una mostra de piadosos sentiments y de amor á nos- tras glorias.

Entre las diferentas manifestacions que auguran per fi á la literatura catalana una acullida simpática de part d'els centres oficials y dels literats castellans, notarém la de que la *Gaceta de Madrid*, periódich oficial del Govern, s' ha ocupat per primera volta de una obra catalana, ab la crítica que ha fet de las *Tragedias* del senyor Balaguer y que un escriptor eminent, académich de la Espanyola escriu en un treball important sobre 'ls orígens de la llengua catalana, influencia dels trovadors provensals en ella y judici crítich de sos escriptors, fins á principis d' aquest sigle; y com á mostra de

la repulsió que existia envers las literatures provincials, traduhirérem lo següent, ab que termina 'l periódich *La España* una noticia referent á las mocions fetas en las últimas sessions de la Junta general de Viscaya pera fomentar lo conreu de la llengua euskara y 'l rekort de las glorias d' aquell pais: Diu aixís *La España*:

«Aplaudim lo zel del diputat bilbaí (senyor Villabaso) y de la Junta pera que's coneiga l' historia y la literatura del país. Per descuit en buscar y en donar á coneixer los fets y produccions de las provincias, descuit de que molt sovint han pecat las juntas y autoritats locals, se desconeixen moltes tradicions y no pocas glorias que siguenthal primerament de la provincia, ho son també de Espanya en general. Los mereixements dels fills redundan sempre en gloria de la mare.»

«Sentim que algun periódich ministerial, mes obligat que altres á fomentar quant sia en augment de l' il-lustració espanyola, anuncie en to de censurarlos los propósits de las juntas de Viscaya.»

«Catalunya celebra sos yochs florals en catalá, te teatro catalá, periódichs escrits en catalá y tota una rica literatura catalana; ¿podrá dirse per aixó, al menys ab justicia, que pretenga separarse de la familia espanyola?»

Ab motiu del casament del mes inspirat dels poetas provensals, Frederich Mistral, ab una hermosa senyoreta de la Borgonya, tingué lloch á Dijon una gran festa literaria ahont hi assistiren entre altres escriptors de aquell país Roumanille, Aubanel, Gras, Mathieu, Roumieux y Villeneuve.

Per felicitar á son amich d' enllá del Pirineu, un dels campeons mes fermes del nostre renaixement, l' inspirat vate de Valencia Don Teodor Llorente ha compost una bellíssima poesia que ab gran pláher estampem en nostra revista.

Formant dos volums se publica á Filadelfia una obra de 'n Rosendo Arus y Arderius ab gravats de 'n Frederich J. Garriga titulada *Cartas á la dona*, Historia de la Esposició de Filadelfia y viatge als Estats Units.

En la llibreria de Alvar Verdaguer se recullen anuncis.
Será 'l primer llibre en catalá que's publiqui á Amèrica.

Galantment invitats per la *Societat Económica d' amichs del País* tinguerem lo gust d' assistir á la solemníssima sessió que celebrá lo dia 24 del passat setembre , en que á mes de conmemorarse lo centenari de sa fundació se procedí á la distribució de premis á la virtut y á treballs científichs anunciats en lo derrer programa.

La sessió tingué lloc en lo Saló de Cent de la Casa de la Ciutat que's trobava severa y artísticament adornat. La presidí lo de la Económica senyor Urgellés de Tovar , figurant entre las autoritats los senyors Capità General , Vice-President de la Diputació , Alcalde, Rector de l' Universitat etc.

Lo senyor D. Vicens de Romero y Baldrich, Secretari de la Económica ocupá la major part de la sessió donant lectura de una interessant Memoria en que després de ferse la historia de las Económicas espanyolas, y en especial de la de Barcelona, y de enumerar los treballs á que aquesta s' ha dedicat desde sa anterior sessió pública , procedí á indicar los noms dels alumnos de las escolas d' aquesta Capital y de las personas premiadas per actes de virtut y de caritat, presentantse la major part d' ellas á rebre 'ls premis entre 'ls aplausos de la concurrencia.

Se doná també coneixement de la resolució de la Societat respecte á las diferentes Memorias presentadas en los temas proposats, concedintse solsament un accésit á la que s' ocupa de la agricultura del Vallés, que resultá esser del enginyer senyor Gispert. S' adjudicá aixís meteix al alumno de la Facultat de Dret D. Joseph Canñas lo llegat del difunt advocat senyor Rovira , consistent en sa llibreria y escriptori y l cost de l' obtenció del títol de Llicenciat en jurisprudencia.

Lo senyor Urgellés de Tovar llegí seguidament un breu discurs de elegant forma, y fou no menys interessant, enaltint las mútuas y benéficas relacions de las classes elevadas ab las obreras, y manifestantse contrari de la construcció dels barris pera obrers, com á cosa que en lloc de conduhir á aquell fi porta al allunyament y á la indiferència entre aquellas dos classes de la societat.

Los picaments de mans mes expressius coronaren lo discurs del President, aixís com las paraules del senyor Alcalde Constitucional alusivas al acte , ab las quals terminá tan important sessió.

S' han estrenat derrerament en lo Teatro Catalá lo drama en tres actes titolat *Los Segadors* de D. Frederich Soler, de que 'ns ocupa-
pem detingudament, y en lo Teatro del Ateneo de Tarragona *Lo
Diari de 'n Brusi* pessa en un acte de D. Abelardo Coma.

S' ha publicat la sarsuela en un acte *Pauleta la Planchadora*, lle-
tra de D. Francisco de Sales Vidal, y música de D. Anton Urgellés,
estrenada també no fa molt en lo Tívoli Vilanovés.

De una correspondencia del 6 del corrent que ab lo títol de *La literatura catalana en Madrid* ha publicat la *Crónica* traduhim lo següent:

«L' ilustre poeta D. Ventura Ruiz Aguilera ha escrit una acaba-
da y magnífica traducció en vers castellá del quadro *La festa de Tibulus* que forma part de l' obra catalana *Tragedias*, de D. Víctor Balaguer. Fa poch lo meteix senyor Aguilera llegí son treball en una reunió literaria, mereixent per ell repetidas felicitacions y elogis.»

No podrá dirse certament del senyor Aguilera lo de *traductor traidor*. L' obra del senyor Balaguer ha sigut per ell traduhida ab una fidelitat pulcra y ab una mestria admirable.»

«Altre dels quadros dramàtichs que forman part de las *Tragedias*, lo titolat *La mort de Neron* ha sigut traduhit ab esmerat cui-
dado per D. Francisco Lluis de Retes, poeta distingit, qui llegí sa
obra en la darrera reunió literaria celebrada en casa el senyor Baró
de Cortes....»

«La literatura catalana está de enhorabona. La darrera obra del
senyor Balaguer ha lograt que en ella 's fixés l' atenció dels centres
literaris d' aquesta Cort.»

«També l' eminent poeta D. Gaspar Nuñez de Arce está traduhint
La sombra de César, altre dels quadros tràgichs de l' obra catalana,
sobre 'ls qui diu l' académich D. Aureliano Fernandez Guerra y
Orbe que *lo senyor Balaguer ha realisat ab sas tragedias en la li-
teratura dramática lo que 's realisa ab los sonets en la lírica.*»

A mes particularment hem sabut que los distingits literats valen-
cians senyors Llorente, Pizcueta y Labaila están traduhint respec-
tivament: *Coriolá*, la *Safo* y *La sombra de César*.

En la excelent *Revista Europea* ha publicat lo senyor Gomez de Arteche dos treballs molt importants per Catalunya. Es lo primer una sèrie de documents inédits referents al *Marqués de Torrecuso* (no Torrecusa com diuen molts historiadors) que figurá en principal lloc en las guerras del segle XVII , y en especial en la batalla de Montjuich y altres fets del comensament de la dels Segadors. Entre los dits documents hi ha una relació de aquella batalla, y altres en que constan las arbitrariars midas que respecte al allotjament de las tropas prengué lo govern del Compte-Duch.

Lo segon treball en que's publican també documents inédits, es referent á la missió que portá al Marroch á nostre Domingo Badia y Leblich ab lo nom de Alí-Bey el Abbasi, que no fou altre que l' atrevit intent de produhir una revolució en aquell país que donés per definitiu resultat quedar baix lo domini de Espanya. Lo famós Godoy fou qui iniciá aquesta extraordinaria empresa que si , com era de veure , no produví cap resultat en la política , fou lo motiu pel viatge del célebre Badia que tants datos ha donat á las ciencias.

Hem tingut ocasió de visitar lo taller dels escultors Germans Vallmitjana ahont hi ha exposat un grupo de la Bellesa dominant la Força, representat per una bellíssima dona nua que descansant sobre un lleó li enllassa al coll una delicada cinta. Esta obra de Don Venanci Vallmitjana es digna per tots conceptes de sa ben conquistada fama de artista eminent.

Lo volum dels Jochs Florals de enguany ja está terminat; á l' hora que nostres lectors rebin aquest número ja 's distribuirá entre 'ls adjunts de Barcelona. Aquest any mes que cap altre lo recomanem á nostres suscriptors segurs que han d' agrahirnos la adquisició de un tomo que á una abundancia de original com cap mes any, reuneix composicions poéticas y treballs en prosa notabilissims.

En la bellíssima Sala de sessions de nostra Exma. Diputació Provincial , havem tingut ocasió de veurer los bocetos pictòrichs presentats pera 'l concurs que ha obert dita corporació y pera premiar al artista que mellor s' inspire sobre la Pau que havem alcansada

Entre ells hi ha coses notables; no volem parlar en crítica de cap, tant mes quan se citan noms de alguns autors. Una vegada lo Jurat haje dat son fallo ne parlarem mes extensament.

En una de las sessions últimament tingudas per la Comissió de Monuments de la Província de Tarragona se prengué l'acort de enviar una exposició al senyor ministre de Foment demanant lo concurs d'aquest per al logro de la restauració dels monestirs de Poblet y Santas Creus, en especial ab numerari, ja que l'presupost presentat pera la realisació de las obras puja á mes de vint mil duros. No sabem com ho atendrá l'senyor Ministre, empero tingue's en compte que 'ls dos monestirs y sobre tot lo de Poblet son duas glorias, escencialment catalanas y que deu haber de terminar aquella aberració que fins ara hi ha hagut de no volguelas considerar com á glorias nacionals; no mes que un guarda, y encara, paga l'Estat pera la conservació de un monument tant notable si no mes que l'Escorial.

Lo dilluns 25 del passat mes de setembre, se celebrá en lo Saló de Cent de la Casa de la Ciutat lo certámen obert per lo Colegi Mercantil. Després d'un discurs en castellá del Dr. Panadés, Pbre. que presidia, referent á la historia de la literatura, lo Sr. Secretari del Colegi procedí á la lectura de la Memoria y fallo del Júrat que doná lo resultat que segueix:

Buch ab una abella d'or: Ma fantasia.—D. Emili Coca y Collado.

Accéssit: Al trevall.—D. Antoni Molins y Cirera.

Premi de faulas: La nit y l'dia.—Gestus (pseudónim).

Accessit: Lo tronch y las fullas.—Id.

Premi d'una coloma de plata: Oda, A la paz.—Sr. Pastor Aycart.

Premi al mateix asumpto, costejat pel Jurat: A la pau.—D. Emili Coca y Collado.

Primer accéssit: A la pau.—Gestus.

Segon accessit: Id. Anonim.

Ploma de plata y or. Sonets en llohangana de las glorias del Rector de Vallfogona.—D. Emili Coca y Collado.

Premi d'una colecció d'obras escullidas: Sense dinar (cuadro en prosa).—D. Emili Vilanova.

Lira de plata: Memoria sobre música.—Sr. Fargas y Soler.

Accésit: id.—Anonim.

Premi á un trevall taquigrafich:—D. Cirilo Danés.

Accésit:—D. Rafel Roig y Torres.

Se llegiren algunas de las poesías premiadas, que obtingueren nutris aplaudiments, y després lo Sr. Alcalde don Manel Girona, que havia ocupat la Presidencia, pronunciá un discurs en catalá encomiant las nobles lluytas de la inteligencia y fent ressaltar sos beneficiosos resultats. Una simpática acullida dispensá 'l concurs á aqueixas paraulas, tant per son enlayrat objecte, com per haber tingut lo Sr. Girona la oportuna idea de pronunciarlas en catalá interpretant aixis lo verdader carácter de la festa.

Lo Director del Colegi, Sr. Dey, doná las gracias á la concurrencia y's terminá la sessió.

Lemas de las composicions á que han correspóst los premis en lo certámen literari y musical de l' ACADEMIA BIBLIOGRÁFICO-MARIANA.

TRAVALS LITERARIS.—*Llimona de plata y or.*—Electa ut sol. (Núm. 13).

Poma de plata y or.—Semper victrix. (Núm. 24).

Accessit.—Ave, Maris stella. (Núm. 11).

Pera de plata.—¿Qué importa, Virgen mia, que mis cantares no comprenda el mundo? (Núm. 16).

Accessit.—Tu nombre guarde para eterna gloria. (Núm. 21).

Lliri de plata.—Mater Christianorum, Salve. (Núm. 9).

Accessits.—Amor de los amores. (Núm. 14).—Quam pulchra es, et quam decora, charíssima. (Núm. 7).

Assutzena de plata.—¡Mare! ¡Mare! ¡Mare! (Núm. 18).

Medalla de plata,—Refugium peccatorum. (Núm. 39).

Accessits.—Mater divinæ gratiæ, Ora pro nobis. (Núm. 37).—Prega per nosaltres. (Núm. 5).

Ploma de plata y or.—Todo por Maria y para María Inmaculada. (Núm. 19).

Accessits.—Hæc est victoria quæ vincit mundum, Fides nostra. (Núm. 3).—Quicumque omnium Dominæ casteque Imaginem veneratur, hoc sine dubio Maria retribuit, etc. (Núm. 27).

TRAVALLS MUSICALS.—*Rosa de plata y or* (premi de magnificat).—Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles. (Núm. 20).

Medalla de plata, enriquida ab filet d'or, per la notable aproxi-mació del travall al premiat anteriorment.—Exaltabit spiritus meus. (Núm. 11),

Menció honorífica.—Electa ut sol; pulchra ut luna. (Núm. 26).

Medalla de plata, ab filet d'or (premi de lletreta).—Pura. (Núm. 12).

Medalla de plata.—Salve, Madre del Amor hermoso. (Núm. 13).

Menció honorífica.—¡Oh Madre mia! (Núm. 17).

Está á punt de sortir lo *Calendari Catalá* pera l' any 1877, que ab tant lluiment com bon éxit ve publicant per espay de tretze anys conzecutius lo mestre en Gay Saber D. Francesch Pelay Briz. For-ma est volum un aplech de travalls interessantissims en prosa y vers de casi tots los nostres mes coneiguts escriptors.

SUMARI

J. NARCÍS ROCA	Wifredo lo Pilós.	153
JOSEPH RODOREDA	Un recort y una esperansa. .	170
JOAN PONS	La professó.	175
JOSEPH FITER	Cridas fetas en Barcelona pera limitar la peste de 1651.	189
TEODOR LLORENTE	A Frederich Mistral.	199
J. SARDÁ	A Clavé, en l' acte de la tras- lació de sas cendras al panteó que li han erigit sos admiradors.	201
SALVADOR GENÍS	Esparsas.	202
DOLORS MONCERDÁ	Promeses.	204
J. SARDÁ	Bibliografía.	207
ANDREU BALAGUER	Id.	210
R.	Remitit.	213
	Teatre catalá.	218
	Novas.	224